

Č.j. : ČIŽP/49/2019/3781

Datum: 2.04.2019

Spis: ZN/ČIŽP/49/997/2019

ROZHODNUTÍ

Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) jako příslušný správní orgán podle ustanovení § 104 odst. 1 a § 112 odst. 1 zákona č.254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (o vodách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vodní zákon“), v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) ukládá právnímu subjektu:

název: TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s.
sídlo: Průmyslová 1000, Staré Město, 739 61 Třinec
IČ: 180 50 646
(dále též „nabyvatel“)

opatření k nápravě závadného stavu ve smyslu § 42 odst. (2) vodního zákona

s cílem eliminovat starou ekologickou zátěž v areálu Třineckých železáren, a.s. na levém břehu toku Olše mezi podzemní těsnicí stěnou (ul. Závodní) a vodním tokem Olše - lokalita pod koksovnou na úroveň přijatelného rizika.

- 1) Ve lhůtě do 31. 12. 2028 provést sanaci masivně znečištěného horninového prostředí a podzemní vody na levém břehu toku Olše v oblasti mezi podzemní těsnicí stěnou (ul. Závodní) a tokem Olše. Sanace bude ukončena v případě absence volné fáze kontaminantu a nepřekročení cílových limitů stanovených pro podzemní vodu takto:

Ukazatel (mg/l)						
Fenoly	Benzen	Toluen	Naftalen	B(a)P	Σ PAU 1	Σ PAU 2
18	8,9	32	3,9	0,002	1,175	0,026

Σ PAU 1 = Fenantren+Fluoranten+Pyren

Σ PAU 2 = Benzo/a/antracen+Benzo/b/fluoranten+Benzo/k/fluoranten+Ideno/1,2,3-cd/pyren

- 2) Na vybraných objektech v zájmové lokalitě realizovat monitoring horninového prostředí, podzemní a povrchové vody s cílem sledovat a hodnotit vývoj kontaminace před zahájením,

během provádění a po ukončení sanačních prací. Postsanační monitoring bude realizován dle projektu v minimální délce 3 roky.

- 3) Zpracovat a předložit do tří let od zahájení sanačních prací vyhodnocení účinnosti sanace a dosažitelnosti cílových limitů sanace.

Odůvodnění:

Rozhodnutím č.j. 9/OV/7469/00/Veng ze dne 8.11.2000, které bylo změněno rozhodnutím č.j. 9/OV/1339/01/Veng ze dne 21.2.2001 (dále též „Rozhodnutí“) uložila ČIŽP opatření k odstranění staré ekologické zátěže v areálu subjektu TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s. pro oblast koksoven A a B. Ve lhůtě nejpozději do 31. 12. 2017 uložila ČIŽP provést sanaci masivně znečištěného horninového prostředí a podzemní vody na vybraných sanačních plochách nové a staré koksovny. V prostoru nové koksovny (oblast A) se jednalo o plochy A. 2. Stará fenolka, A. 6. Střední část koksochemie, A. 8. Benzolka, A. 9. Čerpadlovna jemné kondenzace, A. 10. Primární chladiče, A. 11. Turbovna a A. 12. Koksové baterie KB13 a KB14. Cílové limity sanace pro vzduch, horninové prostředí a podzemní vodu byly Rozhodnutím stanoveny pro prioritní kontaminanty - fenoly, benzen, toluen, naftalen, benzo(a)pyren, sumy PAU 1 a PAU 2, cis 1,2 DCE a PCE – v horninovém prostředí a podzemní vodě takto:

Látka	Vzduch (mg/m ³)	Zemina (mg/kg)	Podzemní voda (mg/l)
Fenoly		230	18
Benzen		500	8,9
Toluen		1700	32
PAU – Naftalen		2160	3,9
PAU- Benzo(a)pyren		45	0,002
Suma PAU 1 = Fenantren+Fluoranten+Pyren		3090	1,175
Suma PAU 2 = Benzo(a)antracen+Benzo(b)fluoranten+Benzo(k) fluoranten+Ideno(1,2,3-cd)pyren		229	0,026
Cis 1,2 DCE	10		
PCE	10		
Pb		800	

V dalších podmínkách Rozhodnutí dle bodu 3.4 bylo stanoveno, že „v případě realizace sanace metodou enkapsulace na některé z ploch určených k sanaci, platí sanační limity pro plochu vně zapouzdření. Z odůvodnění Rozhodnutí mimo jiné vyplývá, že vzhledem ke složitosti problematiky se doporučuje (začátek citace): „ ... některá rozhodnutí etapizovat, to je provést v I. etapě práce na odstranění masivně znečištěného horninového prostředí a volné fáze v podzemní vodě a po doplnění znalostí získaných sanací rozhodnout o druhé etapě“ (konec citace).

V daném případě úroveň kontaminace zemin a podzemní vody, charakter kontaminace, nepříznivé hydraulické podmínky (nízká propustnost) a stávající výrobní činnost na zájmové lokalitě byly hlavními důvody pro vybudování podzemní těsnicí stěny (dále jen „PTS“), která brání šíření kontaminace podzemní vodou mimo uzavřený prostor. Stavební práce na realizaci PTS byly zahájeny v říjnu 2005 a ukončeny k 30. 9. 2006. Po ukončení stavebních prací byl v říjnu 2006 zahájen tříletý postsanační monitoring podzemní vody. Rozdílné hladiny uvnitř a vně podzemní stěny dokladovaly úspěšnost sanačního zásahu a těsnost PTS.

Zbytkové znečištění podzemní vody v hodnotách nad stanovené cílové limity dle Rozhodnutí bylo v průběhu postsanačního monitoringu zjištěno v prostoru mezi PTS a vodním tokem Olše, a to v prostoru pod starou fenolkou (vrt AH-101, studna ST-101), pod špinavou gradovnou (vrty N-1, AH-156) a pod benzolkou (vrt AŠ-3). S cílem odstranit zbytkovou kontaminaci v podzemní vodě probíhalo v letech 2007 až 2009 intervalové čerpání podzemní vody. Na náklady nabyvatele byla zároveň dlouhodobě (od r. 1990) čerpána kontaminovaná podzemní voda ze studny ST-1. Postup a výsledky realizovaných prací byly shrnuty do Závěrečné zprávy o provedení sanace objektu SO-05 (Unigeo, a.s., červen 2010). Ze závěrů aktualizace analýzy rizika předmětného objektu (Unigeo, a.s., červen 2010) pak vyplynulo mimo jiné doporučení zajistit pravidelný kontrolní monitoring zbytkového znečištění v prostoru mezi PTS a tokem Olše. Ten nadále probíhal v letech 2011 až 2013 (Metodická změna projektu č. 18) a v letech 2013 až 2015 (Metodická změna projektu č. 21). V případě zjištění nadlimitních koncentrací kontaminantů v podzemní vodě bylo realizováno lokální čerpání podzemní vody.

Doplňkový průzkum zájmové oblasti mezi PTS a tokem Olše proběhl v letech 2016 až 2017 v rámci průzkumných prací v korytě řeky Olše. V oblasti podél ulice Závodní bylo na levém břehu Olše v linii příbřežní zóny vyhloubeno 14 mapovacích vrtů MO - 1 až MO - 14, v rámci kterých byl ověřen úplný kvartérní profil, zaznamenána vizuální kontaminace a odebrány vzorky zemin a podzemní vody.

Makroskopicky byla dokumentována silná kontaminace zemin v prostoru vrtů MO - 4 až MO - 11, která je vázána na bázi říčních šterkových sedimentů. Délka kontaminovaného úseku je cca 400 m. Analyticky byla kontaminace, která se projevuje přítomností vazké organické směsi obsahující vysoké obsahy PAU v sušině a výluhu, ověřena zejména ve vrtech MO - 4 a MO - 7. Ve vzorcích podzemní vody bylo ověřeno znečištění látkami PAU a lokálně rovněž BTEX, zejména benzenem. Ve vrtu MO - 4 byla v podzemní vodě zjištěna koncentrace benzenu ve výši 13 300 µg/l, B(a)P 15,3 µg/l, a naftalenu 8 050 µg/l. Ve vrtu MO - 7 činila koncentrace benzenu 105 000 µg/l, B(a)P 41,9 µg/l a naftalenu 6 840 µg/l. Výsledky doplňkového průzkumu a analýzy rizika byly shrnuty v Závěrečné zprávě (AQD - envitest, s.r.o., listopad 2017).

Na výsledky doplňkového průzkumu navázala **analýza rizik** zpracovaná spol. AQD-envitest, s.r.o. v dubnu 2018 (dále též „AR“). **Kontaminace** ve vrtech podél ul. Závodní umístěných nad

korytem Olše je v AR charakterizována jako reziduální pozůstatek koksochemické výroby, který je usazený v depresích předkvartérního podloží. Hlavní ohniska jsou ve směru proudění podzemních vod od staré fenolky a střední části koksochemie. Dominantními polutanty jsou PAU a v podzemní vodě rovněž BTEX a $C_{10} - C_{40}$. Množství kontaminovaného materiálu je dle AR odhadnuto na cca 2 000 m³ s předpokládaným obsahem cca 5 400 kg ropných uhlovodíků s podílem aromatů a polyaromatů vázaných na sedimenty údolní terasy a podzemní vodu. Vzhledem k bezprostřední blízkosti řeky Olše nutno předpokládat přímou komunikaci podzemní vody v pořiční nivě s vodou v řece a nebezpečí vstupu rozpuštěného znečištění i případné volné fáze do toku.

Konečným příjemcem kontaminace ze zájmové oblasti je povrchová voda toku Olše, kterou se znečištění dále šíří ve dvou režimech – při běžných stavech transportem rozpuštěného znečištění a při povodňových stavech mobilizací a transportem volné fáze. Atenuační procesy na zájmové lokalitě probíhají vzhledem k charakteru kontaminace s vyšší persisterencí pouze omezeně. Při nízkých vodních stavech v toku Olši nelze vlivem pokračující dotace znečištění ze staré ekologické zátěže vyloučit překračování limitů norem environmentální kvality dle nařízení vlády č. 401/2015 Sb., a to zejména pro benzen a fluoranten.

Dle AR lidskou populaci nelze považovat za ohroženou. Příjemci rizik ze skupiny osob, tj. pracovníků v areálu či obyvatel, nejsou v žádném z hypotetických scénářů reálně ohroženi. Proto byla rizika z působení kontaminace v AR vyhodnocena pouze pro ekosystémy, konkrétně pro vodní tok Olši. **Přítomnost masivní kontaminace v bezprostřední blízkosti významného vodního toku, který je zároveň tokem hraničním, lze považovat za neakceptovatelný a vyžadující provedení odpovídajících nápravných opatření.** Analýzou rizika je v daném případě navržena redukce dotace znečištění hydraulickou sanací, to je řízeným čerpáním znečištěné podzemní vody v prostoru mezi tokem Olše a PTS. Jako cílové limity sanace pro podzemní vodu v břehové linii podél Olše navrhuje zpracovatel AR použít limity rozhodnutí č. j. 9/OV/1339/01/Veng ze dne 21. 2. 2001 pro oblast koksoven A a B.

Souhlasné stanovisko k Analýze rizika vydala ČIŽP dopisem č. j. ČIŽP/49/2018/6742 ze dne 2. 7. 2018, dále nabyvatel TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s. (č. j. Ver/Cy-60/2018 ze dne 28. 6. 2018), supervize (11. 7. 2018), MŽP (č.j. MZP/2018/750/1841) a ministerstvo financí (č.j. MF-270/2018/4502-64 ze dne 24. 8. 2018).

Problematika masivní kontaminace v území mezi PTS a tokem Olše nebyla řešena původním Rozhodnutím, neboť tyto skutečnosti byly zjištěny až po realizaci sanačního zásahu (vybudování PTS), tedy po vydání Rozhodnutí. Teprve podrobný průzkum dotčeného území spolu s vyhodnocením rizika znečištění v příbřežní zóně v roce 2018 přinesl konkrétní podklady pro stanovení dalšího postupu v řešení této problematiky.

Správní orgán je dle § 50 odst. 3) správního řádu povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu a rovněž zjistit všechny okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být povinnost uložena. V daném případě bylo AR v roce 2018 identifikováno riziko ze znečištění horninového prostředí saturované zóny a podzemní vody, které je nutno snížit na ekologicky akceptovatelnou míru. V opačném případě nelze garantovat dostatečnou eliminaci rizika pro ekosystém pod zájmovou lokalitou.

Cílové limity sanace pro prioritní kontaminanty zájmové lokality uložila ČIŽP shodně s limity dle Rozhodnutí pro oblast koksoven A a B, které byly stanoveny na základě výpočtu rizik dominantních polutantů na lidské zdraví a povrchový tok Olši. Oblast koksoveny A s řešeným územím úzce souvisí, neboť kontaminace pochází z bývalého provozu koksovny.

Navržený termín ukončení sanačních prací vychází ze současných znalostí o lokalitě, charakteru staré ekologické zátěže, předpokládaného způsobu realizace sanačních prací a časové náročnosti pro projednání a schválení stavby. Vzhledem k charakteru a prostorovému rozložení kontaminace se předpokládá použití hydraulické sanace s možnou aplikací intenzifikačních metod. Řízené jímání podzemní vody bude realizováno z linie sanačních vrtů vybudovaných v úzkém pásu mezi svahem řečiště a ul. Závodní. Předpokládaná délka sanačních prací po dobu pěti let vychází zejména z praktických zkušeností s likvidací znečištění u stavebních objektů nabyvatele na lokalitách s obdobnou zátěží. Časovou náročnost fáze administrativní a přípravné ČIŽP předpokládá v délce cca dvou let. Jedná se zejména o úkony související s výběrem zpracovatele projektu, dodavatele prací a povolení stavby. Délku postsanačního monitoringu po ukončení vlastních sanačních prací předpokládá ČIŽP obdobně jako na jiných lokalitách v areálu nabyvatele po dobu tří let.

Dopisem č. j. ČIŽP/49/2019/2062 ze dne 28.2.2019 oznámila ČIŽP zahájení správního řízení ve věci uložení opatření k nápravě závadného stavu, ve kterém v souladu s ust. § 36 odst. 1 a 3 a § 39 odst. 1 správního řádu stanovila lhůtu 15 dnů ode dne doručení k uplatnění práva navrhopvat důkazy, činit jiné návrhy a vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ve věci. V rámci tohoto oznámení seznámila ČIŽP nabyvatele i ostatní obeslané subjekty se závěrem, že v daném případě považuje rizika pro životní prostředí za prokázaná a nabyvateli uloží opatření spočívající v redukci stávajícího znečištění na ekologicky přijatelnou úroveň.

ČIŽP je v daném případě vedena cílem chránit povrchové a podzemní vody a stanovit podmínky pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod ve smyslu § 1 odst. 1 vodního zákona. Snížení rizika z nově zjištěného zdroje kontaminace na přípustnou míru je pro ochranu povrchových vod toku Olše nezbytná. V zájmu životního prostředí je nutné zahájit sanační práce v co nejkratším termínu. Vzhledem k tomu, že nabyvatel má uzavřenu smlouvu pro vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací s Českou republikou zastupovanou

Ministerstvem financí s garancí úhrady ekologických opatření, budou náklady na sanaci hrazeny z tohoto titulu.

V rámci správního řízení ve věci obdržela ČIŽP pouze stanovisko nabyvatele ze dne 12. 3. 2019, které je vedeno ve spisu pod č. j. ČIŽP/49/2019/3146. Ve svém vyjádření upozorňuje na tiskovou chybu v textu oznámení o zahájení správního řízení, a to v označení plochy A. 3 Stará fenolka, když správným označením je A. 2 Stará fenolka. ČIŽP má připomínku za oprávněnou a v textu tohoto rozhodnutí označila objekt správně, to je A. 2 Stará fenolka. Jiné návrhy, námítky či připomínky v projednávané věci nebyly podány, a proto ČIŽP rozhodla tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí se lze dle ust. § 81 a násl. správního řádu odvolat ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho doručení k Ministerstvu životního prostředí, a to podáním učiněným u České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu Ostrava, Oddělení ochrany vod, Valchařská 15, 702 00 Ostrava. Prvním dnem patnácti denní lhůty je den následující po doručení rozhodnutí.

Ing. Daniel Grůza
vedoucí oddělení ochrany vod ČIŽP OI Ostrava

- elektronicky podepsáno -

ROZDĚLOVNÍK:

Účastníci řízení:

- TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s., IČ 180505646
- Město Třinec, IČ 00297313
- Povodí Odry, státní podnik, IČ 70890021

Dále obdrží:

- Městský úřad Třinec, Odbor životního prostředí a zemědělství, ID DS: 4anbqsj
- Ministerstvo životního prostředí, OEREŠ, Vršovická 65, Praha 10, ID DS: 9gsaax4
- Ministerstvo financí, odbor 45, Letenská 15, Praha 1, ID DS: xzeaauv
- ČIŽP – ředitelství, Na břehu 267, Praha 9.